

DREPTĂȚEA

Apare in fie-care zi de lucru la amiazi.

Prețul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci). —
Numele singuratice 5 cr. — Tacsă de inserțiune:
1 cm. □ 1 cr., plus 30 cr. timbru. — Toate abo-
namentele și tacsă se plătesc în Timișoara.

Redactor responsabil: **Adrian P. Deseanu.**

Redacțiunea și Administrațiunea: Timișoara,
cetate, strada Zápolya (Temesvár, Festung,
Zápolyagasse), Nr. 41.
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4.

Până la primăvară.

Timișoara, 26 Novembre.

(1.) Prin inițiativa oficiului de externe austro-ungar referitoare la acțiunea colectivă a marilor puteri în afacerea încurcatelor ite ale situațiunii din imperiul turcesc și prin buna primire ce aceasta inițiativă avu la diplomația tuturor puterilor, lumea eră oarecum în drept a speră, că la urma urmelor se va restabili odată pacea și ordinea și în provinciile imperiului turcesc, și astfel va pute pune odată la o parte îngrijirile și temerile pentru ziua de mâne. În aceasta speranță o întări și mai mult declarațiunea sultanului făcută în scrisoarea trimisă ministrului-president al Angliei, lord Salisbury. De și la apariția actul acesta al sultanului trece drept o dejosire și umilire a puternicului padișah față cu un simplu ministru al unui stat străin, totuși luându-l la esaminare mai aprofundată, din acesta vedem, că sultanul e convins și e conștiu în cel mai mare grad despre greutățile situațiunii și că dînsul e decis să-și conducă cu mână tare și cu ochiu sigur naia statului preste valurile ce i-se pun în cale aproape din toate părțile.

Voința sultanului, una dintră condițiunile restabilirei păcei și ordinei, ar fi. Pută-și-va însă și realiză aceasta voință, e o întrebare pe carea nici el însuși, nici lumea esternă nu o poate resolvă, fiind-că aceasta depinde de la »cestiunile secundare« ale Rusiei.

Când se răspândi-se fama, că Rusia nu aderează la acțiunea colectivă a marilor puteri, din Petersburg s'a dat numai de cât esplicarea liniștitoare, că nu, nici vorbă de oare-care notă discordantă în concertul marilor puteri; buna-înțelegere e completă, căci Rusia numai cu privire la unele »cestiuni secundare« dorește să-și reserve politica de mână liberă.

E foarte frumos și ademenitoriu chiar, glasul de pace, mai ales când acela vine de la Rusia, dar' bine e a se ști, că și răboiul din 1877—1878 a isbucnit eară n u m a i din cauza neînțelegerilor în anumite »cestiuni secundare«.

Pre lângă aceasta porțiță a diplomației rusești mai luând în considerare și vocea, earăși »pacinică«, a diplomatului rusec, vestită lumen de diariul »Italie«, trebuie să persistăm pre lângă a noastră convingere esprimată deja la începutul turburărilor din Turcia, — că *cineva* are lipsă de aceste turburări, ear' că cine este acel *cineva*, se știe prea bine. E un cântec vechiu și bine cunoscut apucătura acestui *cineva*, că *până la momentul, care dînsului i-se pare potrivit*, liniștește, pacifică, ba primește chiar brusc și dojenește aspru deputațiunile ce i-se presintă să-i ceară scut și ajutoriu, — cât pentru ochii lumen, — ear' pe sub mână îmbărbatează cu vorba, cu bani și cu alte mijloace la persistință pe calea apucată.

Astfelu zadarnică e voința tare și cinstită a sultanului pentru a face ordine în țeara sa, zadarnică va fi a bună seamă și presiunea ce marile puteri o eserciază asupra lui, căci — stau la mijloc »cestiunile secundare« și stă la mijloc acțiunea cea pe sub mână a oare-cuiva dintră aceia, care pe față e cel mai dornic de pace.

Diplomatul rus din cestiune dîsesse, că losinca Rusiei este cea a pompierilor: apă! apă! Se întemplă prea adese-ori, că din ținerea greșită a tulumbei apa improașcă nu acolo unde e ceva de stîns, ci în alte locuri, unde numai stricăciune causează. Astfelu de casuri pot ușor să i-se întemple și diplomației cu lozinca: apă!

Dar' mai la înțeles de cât ori-ce combinațiuni ni-se presintă situațiunea prin însuși graiul diplomatului rus:

De cumva revoltele acestea se vor potoli, sultanul ar avè pace câțiva ani; dacă însă vor dură până în primăvară, Rusia la tot cazul se va vedè nevoită să intră în acțiune. Țarul nu voiește nici de cum răboiul, și de aceea a și primit armenii, cari s'au adresat cătră dînsul, un răspuns foarte rece. Dar' Europa ar trebui să priceapă, că Rusia are misiune în Orient, ear' dacă pricepe aceasta, de ce să nu deie Rusiei mandatul de a restabili ordinea și pacea în Armenia, când Turcia nu ar fi în stare s'o facă?

Astfelu putem fi siguri, că *până la primăvară* nu va fi nimic. Ce va fi însă atunci?! . . .

Oare face-se-va, bine va fi să se facă lumină?

Spiritele cugetătoare și, în politică, nepreocupate de cât de interesul cel mare și general al românismului, nu se pot din destul orientă nici liniști asupra impulselor și motivelor pornirilor și schimbărilor politice în timpul mai nou.

Așa la noi, cât și dincolo de Carpați, dar' am putè dice: mai pretutindenea împregiur de noi obveniră schimbări, dintră cari mai ales ne ating: delăturarea conservatorilor în România și chiamarea la putere a Dlui Dim. Sturdza cu liberalii sei; dechiarățiunile acestui matador făcute în Iași, în fine *esplicarea* dată de dl L. Catargiu în clubul conservatorilor asupra schimbării politice, cu care Regele Carol suprinse lumea politică întocmai ca un fulger din senin.

Ale acestei schimbări motive le înțeleserăm prin »Timpul« din București; dar' se știe că domnii conservatori sunt oameni prudenți și politici consumați; ei arare-ori spun lumen cunoștințele și convicțiunile lor intime, ci numai aparițele superficiale. Bismarck dicea că el, când vrea, ca *cineva* să nu-l creadă, atunci fi spune adevèrul.

Așa, cum le-a spus dl L. Catargiu, motivele schimbării sunt cualificate mult mai mult de a încurcă de cât de a lumină mințile sănătoase. Fără de a voi să intrăm mai afund în ascunsul cuvintelor, una totuși rămâne nelămurit: ce causă putea să aibă Regele Carol de a nu *incuviința* dlui Lascar Catargiu, acestui solid bărbat de stat în tot trecutul său, ceea-ce la moment oferl dlui Mișca Sturdza, omului bine cunoscut din partea tuturor românilor și a tuturor diplomaților ca cel mai ambițios, ca cel mai nescrupulos și îndrăzneț — până la frivolitate?!

Să nu ni-se iee deci în nume de rău. În labirintul în care politica oamenilor din fruntea țerilor și popoarelor ne-a înpins și de vre-o câțiva ani ne țin zăpăciți, e de lipsă, ca să ne interesăm și noi de toate opiniunile și manifestațiunile ce vin la cunoștință și cari, în necc cu împregiurările, ni-se par a fi cualificate de a ne lumină. Să fim scusați, dacă pentru esaminarea pe valoarea intrinsecă a datelor și a aparițiunilor, în momente oportune ridicăm și noi câte un colțisor al perdelei rezervoarului nostru de date din trecut, în scopul de a ne putè orientă și — doară — *cuminți!*

Frumos, de tot frumos sună frasa dlui președinte al ligei — așa numite — culturale, a ven. d. Urechia: »că la Ischl n'a fost signat nici un tractat prin care România s'ar fi lipit de triplă-alianță.« Repet: frasa sună frumos, ca toate frasele dlui Urechia, dar' ea este fără saț. Pre noi

Foișoara „Dreptății“

Ultimul meu bal.

De
Armand Pontmartin.

La timpul său, V'am povestit D-Voastre primul meu bal, voiți să vă spun și istoria celui din urmă?

Eră la Bordeaux.

Dacă te-ai desvêțat odată de aerul cald și parfumat al salelor de bal și de fanfarele îmbêtătoare ale muziceii, — oarele trec foarte incet.

Balul, când suntem de 20 de ani, este pentru noi un somn dulce — poezie frumoasă — dar' când am ajuns la 60 de ani, nu ne este de cât plictiseală, necaz și — durere de cap.

Stăpâna casei, contesa C. . . . se îndurase de mine:

— Un bărbat am să-ți present, care de mult dorește să te cunoască: Dl Bersac scriitoriu diletant, însă de cei mai de dai-doamne, și adoară scriitorii. Are o judecată admirabilă, e însă pesimist și cam rău de gură, din care cauza nu-l au pretindenea în drag. A fost mult timp jude instructor, ceea-ce încă a contribuit mult la desvoltarea capacității sale.

Eram bucuros, că mi-s'a dat ocaziune să părăsesc sala călduroasă de dans și să mă pot retrage într'o odaie mai puțin sgomotoasă.

— Of! doamna mea, dîsei, mă simt foarte obligat, și pot să ve declar, că încă de pe acuma îl am în drag pe d-nul de Bersac, și pentru mine de felu n'are să fie neplăcut pesimismul lui, de oare-ce eu încă sunt unul dintră acestia.

Cinci minute mai târziu ședeam cu d-nul lângă o măsuță încărcată cu recuise de fumat. Fumam și vorbiam, și discutam teme cele mai varii și mai — plăcute.

Conversațiunea a început'o d-nul de Bersac: despre dame, accentuând că Bordeauxul e un oraș foarte vesel, și pe aci eră să facă o observare picantă despre damele de acolo, când de-odată intrerupse propozițiunea.

— Ah! dîse, vă rog de ertare, eră să uit că am de a face cu un romancier, care ar putè să se folosiască de unele sau altele episoade.

— O! Vè rog domnul meu, eu încă sunt numai diletant, fi dîsei, fiind-că voiam cu ori-ce preț să aud ceva interesant despre așa numita societate intimă din Bordeaux.

Reflectarea mea așa se vede că i-a plăcut, cu toate acestea însă n'a voit să dee răspuns direct, ci și oprl privirea malițioasă asupra unei

părechi, care tocmai pe dinaintea noastră se străcură prin ușa imensei sale de dans.

Femeia pe care o voiu numi-o Regina, eră de o frumșeță orientală.

Marii și negrii ei ochi lucitori cu lungile lor pleoape negre formau un elocuent contrast cu albeața fină a feței sale, ale cărei trăsuri erau de o completă proporțiune, talia ei eră deamănă de dălțița ori-cărui sculptor.

Mare deliciu a trebuit să fie amorul unei astfelu de femei, dar' va fi poate mai măgulitoriu pentru vanitatea individuală a bărbatului iubit, de cât pentru inima acestuia.

Dansatorul ei, pe care l'am audit numindu'l pe scurt »Friedrich cel frumos«, eră unul din rassa peritoare a acelor bărbați frumoși, a căror unic scop, unica condițiune de vieață e amorul, supunerea și cucerirea, care nu are alta ambițiune de cât să placă femeii, care nu are alt dor, de cât să fie amintit ca Cesarul inimilor femești

Zimbetul ironic al dlui Bersac făcù să cred, că și părechiuța aceasta aparține acelei lumi, ce el sub colectivul de »Bordeauxul vesel« amintise, și ale cărei istorioare mărunte mie nu voi să mi-le spună.

— Veți, domnul meu, nu un roman așa putè să scriu despre dînsa dar' nu se poate,

cei însetați după pâinea adevăratului adevăr — nu ne hrănește nici liniștește.

Un amic al organului nostru ne împărtășește — dintr'o epistolă confidențială scrisă în zilele trecute de un bărbat de frunte din București — câteva pasaje, dându-ne voie a le utiliza. Bărbatul numit din București nu mai figurează printr' matadorii politici activi, dar' totuși puzura se află în contact cu dl Mit. Sturdza și foarte aproape de cearta regală. Într' altele el scrie cătră amicul nostru:

„Toate schimbările din timpul mai din urmă, la noi și la vecinii noștri de preste Dunăre și de preste Carpați, nu sunt numai în persoane, nici numai în partide, ci ele sunt mult mai afund simțitoare. Persoanele, cu ambițiunile lor cu tot, sunt considerate de unelte, ear' partidele, cu programele lor, de pretext!!

„Combiinațiunile sunt făcute în Viena, supe-rate în Berlin. Baza lor sunt rapoartele secrete, sunând despre punerea la cale a misiunii metropolitului Clement la Petersburg și despre petrecerea lui acolo, căruia în chip de mască, i-s'a dat o deputațiune și o coroană! — — —

„Din momentul când contele Goluchovski fû chiămat, per ambages, în fruntea diplomației curței din Viena, soartea ministeriului conservativilor în România a fost decisă, ear' chiă-marea la putere a dlui Sturdza eră o cestiune de foarte scurt timp. Cine nu cunoaște la noi secretele publice dintr' acești domni? Cine nu cunoaște parola agenților dlui Sturdza: „românii de peste Carpați n'au de cât să meargă la Viena, la împăratul, cu un memorandum!“ Aceasta parolă — dice-se — li-a fost șoptită la anul 1890/91 de dl Sturdza, ear' acestuia din ambasada austriacă. Fides penes auctores.

„Dintr' ministrii conservativi — continuă epistola — unii și alții pricepuseră din simptoame, că au să facă loc chiar dlui Sturdza, omului celui atât de blamat de dinșii, dar' ei, după a lor cuprindere a situațiunei, se așteptau la aceasta eventualitate mult mai târziu. Când vedură ei însă, că regele Carol pleacă cu un feliu de solemnitate la Ischl, quasi officioasă, dar' fără a duce cu sine pe vre-un ministru, atunci toți au înțeles, că li-a bătut oara și numai de cât făcură cum dice neamțul: „Gute Miene zum bösen Spiel!“ —

Pot să fie de tot sau puțin întemeiate aceste revelațiuni. Noi lăsăm dlui autor răspunderea pentru temeinicia lor, și poate, că nici nu am reflectă la ele, dacă unele reminiscențe din trecut într' împregiurările de aji nu le-ar impune considerațiunei celei mai serioase.

Amintim deci întâiu și recomandăm atențiunei publice unele momente cunoscute, cari de 3—4 ani cam din adins s'au dat la noi uitărei, ear' în București cu oare-care măiestrie erau parte ascunse, parte mistificate. Apoi vom adauge unele dintr' cele mistice.

La conferința noastră națională, ținută în Octombrie 1890, în Sibiu, ne pomenirăm că prin influință străină se lucră în mod clandestin pentru a se manifestă alipirea noastră la tripla alianță. Toți se făceau din cale. Atunci agenții, 2—3 la număr, se adresează dlui V. Babeș, care eră referentul și sufletul adunării. Esaminând propunerea, dl Babeș la moment pătrunde la importanța ei, o primește condiționat: în formă de enunțiațiune pentru cazul când posibilitatea

va fi dată. Referând dl V. Babeș aceasta enunțiațiune, este aplaudat de întreagă adunarea.

Cele două propuneri din procesul verbal al ședinței a 2-a de la 28 Octombrie 1890 sună din cuvânt în cuvânt:

„Conferința generală a partidului național român aprobă motivele pentru cari comitetul nu a aflat până acum de oportun a subșterne memorandumul la înaltul Tron“. —

„Importanța elementului român pentru politica triplei alianțe noi o pricepem. Dar' nu se poate, ca tripla alianță să se întărească și să dureze și tot-odată să se susțină sistemul de opresiune și nemulțămire a popoarelor, cari doresc desvoltarea pacinică în patria lor.“ (A se vedă nrl 16 punct. IV și nrl 17 p. 9 din actele conferinței.)

Presidiul „constatând consimțământul conferinței enunță luarea la cunoștință“. —

Aceste două puncte de șf unanim primite, prin condee din București ce-și luau inspirațiunile de la dl Sturdza — deveniră mai ales în „Romanul“ mai apoi, vrënd-nevrënd, în „Tribuna“, atacate cu înverșunare și mistificate cu șireți diplomatică, utilizate la doi factori puternici din țară, în două înțelesuri și direcțiuni de tot opuse.

Pentru caracteristica politice noastre de pe acel timp cuprinsul citatului proces verbal este nespus de interesant. De și a fost publicat în mod quasi autentic în „actele conferinței“ și respândit în număr mare, la începutul anului 1891, acest document nu credem că până aji să fi venit la cunoștința fraților din România. Cu toate astea însă aceste acte, bine cuprinse, pot esplică politica mai nouă a dlui Sturdza în cauza națională a noastră: a celor de dincoace de Carpați!

Pre cât de memorabilă este această observațiune, pe atât de curiosă a fost apucătura lui Juda politic din București care, la anul 1891, Regelui Carol ii denunță că „conferința din Sibiu, amăgită de Babeș a făcut impracticabilă aderința românilor la tripla-alianță, punându-i condițiuni neîmplinibile, ear' de altă parte șoptind la urechia greu holnavului M. Kogălniceanu, despre carele lumea toată știa că este contra triplei-alianțe: că Babeș a proclamat, la Sibiu, intrarea românilor în tripla-alianță, o faptă provocătoare pentru Rusia cea atât de periculoasă pentru România!“ Prin această frivolă apucătură numitul Juda a înverșunat pe acel Hercule în lupta politică-națională, pe acel mare bărbat și sincer amic al românilor de dincoaci.

După astfelu de precedentă a izbucnit, începând de la iubileul din Maiu 1891, haita cea lărmuitoare în București, pentru: „Memorand la Împăratul din Viena“, ceea ce a și reușit de minime! Vechii conducători de dincoaci, până ael bucuria și mândria noastră, atât în capitala României libere cât și în filiala ei din Sibiu deveniră insultați, blamați și declarați de trădători, renegați, rusofili, Kossuthisti etc. etc. și dați la o parte, ear' memorandumul dus la Împăratul, „ranele noastre vindecate“ (???) „națiunea închiăgată (???) și salvată (???)“ sau, cel puțin „pe cale de a fi“. . . În tocmai după receta din Iași a dlui Sturdza, care recetă, în cât pentru noi cei de dincoaci, samănă ca o copă tare defectuoasă a politice noastre de la 1860—1890.

Toate astea le vom documentă la timpul său cu documente și le vom discută cu deamă-nuntul. Deocamdată numai încă un episod.

Pe la mijlocul lunei Octobrie 1891 într'o seară ne găsim mai mulți adunați în număr ca la vre-o 30 în saloanele dlor Mocsonyi-ești din „hotelul Neuriehrer“ din Sibiu. Aci s'a pus în discușiune interesarea Bucureștilor de noi și de soartea noastră — prin „Liga culturală“ și prin haita înscenată. S'a esaminat pornirea, mobilul și direcțiunea — pe simptoame. S'a dat espresiune păreri și temerei, „că suntem considerați și utilizați ca unelte pentru scopuri de ambițiune personală, chiar de o mână lungă, — în scopuri de o politică înaltă, dar' nu a noastră, ci a — străinului!“ Prezenți erau și presidenții (I și II) comitetului național. Cel din urmă, dl Dr. R. simțindu-se atins, cam răgușit cum eră, cu mare energiă s'a espectorat eată așa: „Ei bine, fraților, dar' vă provoc să-mi spuneți: „când vreo-dată românii de dincoaci, anume cei din Ardeal, nu au fost unelte, ci au stat pe propriile lor picioare?“ „Apoi — continuă — dacă de la 1862—1866 am fost uneltele lui Schmerling, pentru ce astăzi se nu ne facem uneltele lui Sturdza? Presupunend, firește, că este în folosul nostru național.“

La aceasta espectoratiune a dlui președinte al 2-lea al comitetului, președintele I, Dl V. Babeș a ripostat: „Da, esistă popoare bune numai de sclăvi, de unelte; esistă printr' toate popoarele indiviđi buni numai de sclavi; însă Românul doară că prin tristele esperințe de 300 de ani, atunci când cu fruntea ridicată „român se numește și se mărturisește în fața lumii, doară va fi scuturat de pe sine lanțurile rușinoasei sclăvii seculare. Lui Sturdza — continuă Babeș — pe care de 30 ani și mai bine îl cunosc, m'ași închină și m'ași face aderenț cu trup, cu suflet, dacă, după observațiunile din trecut, nu ași avé causă de a mă teme, că colosala sa ambițiune și preocupatiunea sa pentru străini nu l'ar face mai întâiu pe el sclavul și unealta patimei sale oarbe. Dar', în fine, frații de dincolo nici că ne cunosc causa și soartea, și prin urmare nici că-i putem considera de chiămați de a ne conduce.“

Și totuși, ei ne-au condus! A lor a fost politica esecutată de noi de la 1891 încoaci! A lor, în prima liniă a dlui Sturdza, cu ajutoriul ligei amăgite și chiar și cu ajutoriul celor de la putere, din fruntea țerei, a lor politică a fost! Acum se schimbă aceasta politică pre cum s'a schimbat la față dl Sturdza cu ajutoriul regelui Carol și al spiritelor ce'l inspiră pe Majestatea Sa.

Într' asemenea fapte și semne care om cu mintea și cu inima curată poate să fie dumerit și linistit asupra schimbărilor ce se fac — pentru noi par'că tot mai spr' rău!?

Care om cu ochi sănătoși și ageri nu observă, printr' suciturile și incurcăturile cele multe, unele fire, cari bine urmărite, ca un fir al Ariadnei ne conduc până la Viena și de acolo mai departe — până la Berlin!

Încheiu deci tot cu întrebarea cum am pus'o în fruntea acestui articol: „Oare face-se va, bine va fi să se facă lumină?“

nu e permis . . . și șf despre ceea acolo veđi-o? — Imi dișe arătând asupra unei noue figuri femeiești.

Serafina, să dicem că așa o chiămă.

Eră mai puțin frumoasă de cât Regina, ce să-mենă unui înflorit trandafir de Bourbon, dar' cu mult mai simpatică.

Asupra mea a făcut impresiunea unei Gretchen.

— Gretchen în edițiune franceză.

Întregu-i corp arētă o eleganță neglijată și în marii săi ochi albaștri ardeă focul unui dor, după ceva neesplicabil, după ceva ce nu se poate ajunge

Obosită stă rezimată de una dintr' columne și până când cu degetele-i lungărețe și fine rupeă la câte-un fir din buchetu-i de liliac, ca o somnambulă ascultă dulcile șoapte ale cavarului ei.

— Și au aceste femei bărbații lor, întrebaiu pe dl de Bersac.

— Lucru firesc! . . .

Musica cântă valsul din „Faust“.

Dl de Bersac mă părăsise.

Am rămas singur cu droaia reamintirilor ce se redeșteptaseră în internul meu.

Ființa Serafinei o am identificat cu splendidă figură a lui Goethe și în aceasta seducere tot mai mult mă legănă melancolic delicioasa musică a lui Gounod. Deodată numai, pre când Regina și Serafina treceau în joc pre lângă mine, acoperindu-mă de parfumatul nor al dantelelor lor frumoase și ușoare, zărli sburând la picioarele mele două obiecte. Un mare și buclat —

chignon și niște mătâni. Fudula Regină se încercăse să zimbiască și și mușcă buzele sale când palide când roșu; pe fața frumosului Friedrich se puteă cetf disprețul, și înalta-i frunte deodată se brăsdăse de niste lungi și întunecoase crețuri.

Mătâniile afară de mine nime nu le-a bagat în seamă. Chignonul atrăsese prea mult atențiunea tuturor.

L'am ridicat deci și neobservat de nime l'am vîrft în busunariul fracului meu.

Sărmana femeie! De sigur, că mătâniile le-a luat cu sine numai ca să poată resistă ispitirilor „Fausti“-lor moderni.

După vals a urmat cuadril. Serafina aveă de vis-à-vis pe un dandy din Bordeaux, care mereu îi aruncă la priviri arđetoare.

Timp cât jucăse femeia, fața îi tradă o mare iritațiune. Adese-ori își puneă mâna pe pept, de sigur căutându-și mătâniile de cari superstițioasa credință o legă. Când s'a terminat jocul, am observat, că Serafina grăbește cătră odaia de toaletă.

Hotărîrea 'mi eră gata.

Grăbiți după dînsa.

În pragul ușei ne întâlnirăm.

— Doamna mea, mă eartă . . . dar' așa cred, că etatea mă îndreptățește la cutezanța aceasta . . . mai ales, că mănă deja plec de aici. În-templarea sau poate mai bine providența a făcut ca să ajungă în manile mele un prețios obiect a-l Dvoastră pe care eată vi-l și predan.

Terminându-mi vorbirea i-am predat mătâniile.

Serafina, fără să-mi mulțamească 'mi smulse

din mâna întinsă obiectul sănt și fugi afară din odaie.

Bărbatul ei, un om brav, se sculăse de la masa verde și tocmai veniă să-și caute soția, și după-ce o aflăse imbloboțită într'un burnus călduros, îi întinse mâna și plecară.

Într'acestea cavalerul încântătoarei dame cu o melancolică posă stă rēzimat de ușă și ochii par'că i diceau Serafinei:

— Tu ești visul gândirilor mele, o idolul meu, tu cea mai dulce 'ntr' femei.

Diua proximă a fost Duminecă, ear' eu am mers să ascult serviciu divin la o biserică din apropiere.

Deodată mă ved față 'n față cu Serafina, care după-ce mă cunoscuse 'mi întinse mâna și 'mi dișe:

— Ve mulțumesc! Mătâniile m'au mântuit.

*

Din Bordeaux am plecat cu trenul de sud.

În cupeu am dat de Friedrich cel frumos.

— Cum, tu părăsești locul victoriei tale, și chiar acum?

Friedrich ridică din umeri și cu o resignatiune comică răspunse astfelu:

— Lasă . . . afurisitul de chignon e causa tuturor, m'a desmetecit pe deplin din frumoasa ceea de Regină . . . amice, ca palma mea e de pleșuvă, și eu magariu de mine asta numai eri o am observat . . . , mă duc, trec marea și n'am să stau până la America.

Acestea-mi sunt reamintirele ultimului bal.

Austro-Ungaria.

Amânarea ședințelor camerei. „Magyarország” de azi spune, că după votarea proiectului de lege despre indemnizarea bugetară, carea după socoteala guvernului va urma prin 8 Decembrie, ședințele camerei se vor amâna până pe începutul lunii Ianuarie, și aceasta din considerare la restaurările municipale.

Pregătiri pentru alegerile dietale. Presa opozițională insistă a face prognosticuri pentru apropierea alegerilor dietale, cari, dacă nu înearnă, apoi în primăvară la tot casul vor și urma. Un simptom semnificativ al apropierei lor — dăce „Magyarország” — este și faptul, că partidul liberal, de exemplu în Kassa se organizează bărbătește, ceea-ce acest partid numai atunci face când i-se dă ordin de sus.

Se dăce, că în contra opoziționalului *Beöthy Ákos* guvernul a și designat de contra-candidat pentru mandatul din Kassa pe — *Weckerle*.

România.

V. A. Urechia consul la Roma. Sub titlul „Urechia ca diplomat” cetim în „Budapesti Hirlap” de Duminecă o notiță, pentru a cărei adevăritate lăsăm responsabilitatea asupra diariului maghiar, din care o reproducem în următoarele:

„Domnul Urechia, tovarășul de luptă de odinioară, a devenit cât se poate de incomod pentru Sturdza, care în restimp a ajuns ministru-president. I-a făcut situațiunea incomodă mai ales prin enunțatiunea făcută în limba franceză, pe carea numai în zilele trecute o făcuserăm cunoscută, în carea a declarat, că ori-ce s'fi d'is Sturdza în Iași, atâta e sigur, că el totuși va rămâne un ministru adevărat-român, care nu va fi aplecat, ca de dragul alianței triple să sacrifice interesele celor trei milioane de frați ungureni. Îndată după aparițiunea acestui articol Sturdza a recercat pe Urechia, că nu ar fi cumva aplecat să primiască postul de consul în Roma pe lângă curtea italiană? — Sturdza crede, că trimițând pe Urechia la Roma l va pute depărta din scaunul presidential al Ligei și astfel va pute apoi mai ușor termina cu Liga, pentru că de acest tovarăș de luptă, acum atât de incomod pentru dînsul, ar vrè să se scape odată definitiv. În cercurile Ligei pentru aceasta e mare indignarea și li-ar plăce, ca Urechia să nu primiască acest ofert.”

Străinătate.

Complicațiunile din Turcia. (Constantinopol, 25 Novembre.) Conform isvoarelor oficiale turcești faimele răspândite în Europa despre situațiunea din Constantinopol și Asia-mică, tradează tot mai mult tendința vedită de a discreditat guvernul turcesc. Afirmative turburările n'au avut nici-unde importanța ce li-au dat'o rapoartele de prin presa esternă.

(Londra, 25 Novembre.) Lui *Times* i-se raportează din Constantinopol: Conform părerei diplomaților este inomis necesară convocarea unei conferințe europene, carea să reguleze raporturile din Turcia. Fără conferință înțelegerea comună a puterilor nu duce la nici un rezultat practic. Conștiința, că până la convocarea conferinței are să fie amânata luarea de orice dispozițiuni ulterioare, a indemnat puterile să se restrângă exclusiv la duplicarea vaselor de războiu

(Salonic, 25 Novembre.) Încruciașorii rusești „*Rynda*” și „*Rësboinic*” staționează de present în portul de aici. Adjustarea lor constă din 24 resp. 17 tunuri și 330 resp. 179 matrozi. Autoritățile oficiale turcești primesc foarte simpatice oficerimea acestor vapoare, ear' feciorii umblă negenați prin oraș fără să fi obvenit până acum vre-un incident neplăcut. Aceasta e cu atât mai semnificativ, cu cât feciorii de pe cele 17 năi engleze încă nici până acuma n'au obținut permisiunea de a intra în oraș, unde poporațiunea este cu vedită antipatiă față de englezi.

(Athena, 25 Novembre.) Consulul turcesc a primit de la guvernul său ordin, ca fără amânare să se reîntoarcă la Constantinopol. Dispozițiunea aceasta, venită de tot pe neașteptate, a produs mare ferebere.

Scupcina Sârbiei. (Belgrad, 25 Novembre.) În ședința de ieri a scupcinei, ținută sub presidența de etate a lui *Rajcici*, s'a ales o comisiune pentru verificarea celor trei deputați ai Coroanei. — Procsima ședință va fi mâne. Deschiderea solemnă prin mesagiul de tron se va face Mercuri. Mesagiul va raportă, că în budgetul pro 1896

eculibrul e restabilit, și că se va subșterne scupcinei proiect de lege pentru prevederea infanteriei cu arme nouă; apoi va accentă, că Sârbia stă în cele mai amicale raporturi cu toate statele esterne.

Grecia se înarmează. (Athena, 25 Novembre.) Guvernul grecesc a hotărît să procure 60.000 de puscii nouă. Când regele *George* umblăse pe la Paris, presidentul *Faure* îi spusese, că Francia, după ce în armamentul armatei ei se vor face unele schimbări, este în poziție de a vinde un milion de puscii sistem Lebel, din care 60.000 dă bucurosa Greciei pe lângă preț scăzut, preste tot cu un milion de franci. Întră *Scuzés*, ministrul de esterne al Greciei, și întră consulul de aici al Franciei decurg tocmai acum pertractările în privința aceasta.

Cronică.

Timișoara, 26 Novembre n.

Școala română din Rusca-montană închisă pe 10 zile. Referitoriu la aceasta afacere ni-se scriu următoarele: „Este știut, că guvernul a dispus compunerea statistice de „starea economică” a poporațiunei. În comuna noastră fū denumit spre scopul acesta învățătorul român *Simeon Botescu*, cu toate, că se află aici notariu comunal și alte persoane chiar și la comună știutoare de carte maghiară. Poate, că o mică remunerațiune din partea stăpânirii pentru neîmplinirea datorinței sale către biserică, din a cărei avere primește anual 350 fl., și poate pentru serviciile, ce le face, desprețuind simțemântul religios al tinerimei încredințate lui spre cultivare. Deci protopretorul din Caransebeș îl dispensă pe 10 zile întregi de la școală. Fost' în drept sau nu, nu cercetez, dar' patronatul societății brașovene montanistice, când învățătorul cerū dispensarea, nu și-a dat invoirea, ear' biserica nici nu a fost întrebată, că permite oare, ca școala să fie închisă pe 10 zile întregi. La ce protopretorul capacita telegrafice pe reprezentantul patronatului; și așa începând din 21 Novembre școlarii umblă pe strade pentru dragul conscrierii găinilor și a găștelor, a cailor și a boilor prin învățătorii lor *Simeon Botescu*, căci fiind locuitorii de aici colonisti, nu au alta avere.”

Nenorocirea unei mirese. Frumoasa actriță de la teatrul *Bouffes du Nord* din Paris, tinera *Blanca Franchet* și-a sfârșit vieța în cel mai înfiorătoriu mod. Într'o seară din săptămâna trecută și-a serbat ospêțul de fidațare cu un actor la același teatru, la care ospêț mirii invităseră numai pe un singur bun prietin al lor. Domnișoara *Franchet* pregătiă voioasă cina pe un aparat de fert cu petrolu, când deodată acesta a explodat, ear' vestmintele fetei au luat flacări. Sbirând și ardând în flăcări s'a repețit nenorocita în odaie, unde mirele și prietiniul i-au sărit numai de cât în ajutoriu; dînsa însă torturată de durerile arsuri s'a smuls din mâinile lor și alergând la o fereastră voiă să se arunce pe stradă. În momentul când eră mai să sară, din al treilea etagiu, mirele a prins'o, în timp ce și el și-a ars mâna aproape de tot. De și nenorocita a fost scăpată de moarte pe pavagiu, vieța totuși nu i-s'a putut scăpă, căci în timp ce mirele și dă silința s'o readucă în odaie și acolo s'e stingă hainele, s'ermana a ars scrum în cel mai strict înțeles al cuvântului. Peptul i-s'a tăciunit, p'rul împreună cu pelița capului i-s'a ars și prăjit de tot, prezentând un aspect înfiorătoriu. Trăg'ă de moarte biata când o transportau în spitalul *La Riboissiere*, unde și mirele ei este sub îngrijire medicală.

Cea mai sprintona șalupă. Alaltă-eri a inspectat țarul Rusiei șalupa rusească „*Sokol*”, care a fost construită în Anglia și e cel mai sprinten vapor din lume. Până acum nici o corabie ori alt vas n'are celeritatea ce o are „*Sokol*”.

Împăratul Vilhelm ca dirigent musical. După ce actualul împărat al Germaniei pe mai multe terene artistice, a nune ca pictor, literat, compositor, actor de bină, regissor etc. a dat probe despre desteritatea sa, ajunse acum rëndul de a se produce și ca dirigent de musică. O foaie din Germania scrie, că la vânătoarea din *Letzlinger*, ținută în săptămâna trecută, pe timpul prânșului, ținut în castelul de vânat, capela de ulani din *Saltzweiden* înveseliă inimile oaspeților. Pre când capela esecută o piesă, împăratul se apropiă de măestrul capelei și-i spuse, că piesa italiană-poporală „*Funiculi Funicula*” trebuie esecută într-un tempo mai vivace, cum se întâmplă de fapt în Italia. Ca să deese exemplu, împăratul luă din mâna măestrului bêtul de tact și dirigă însuși numita piesă, apoi încă vre-o două marșuri eroice. Ii va fi și stat bine ca cap al unei capele, fiind cap al Germaniei mari și puternice.

Vulcane în mare. Căpitanul năii englezești „*Commodore Perry*” raportează, că pe marea *Vering* o grupă din insule, numite alentine, cam 30—40 la număr, toate de-odată sunt în lucrare și astfelu timp de mai multe săptămâni ofer navigătorilor un aspect dintr'ele cele mai rare. Călătorind pe mare șiua se v'ed numai aburi și fumuri albe, ear' noaptea tot atâția stâlpi de foc, cari luminează la o imensă depărtare pe mare. Că acest foc infernal trebuie să aibe o teribilă putere, se deduce de acolo, că întră insula numită „*Bogolov*” și întră alta v'ersătura vulcanică a format deja un feliu de continent, prin care două insule au devenit înbinate.

„Victima gendarmilor”.

— Întimpinare. —

În nrul 204 al „*Dreptății*” sub titlul „*Victima gendarmilor*” am publicat următoarea cronică: „Ni-se scrie, că la 24 Septembrie n. gendarmii au împușcat un moșneag b'etrân, *Constantin Adam* din *Belinț*. Se dăce, că b'etrânul țeran n'a dat cu nimic ansă la atacul gendarmilor, ci solgabilr'ul cercului a dat gendarmilor ordin greșit”, etc.

În aceasta privință din loc competent oficios ni-se trimite, ear' noi dăm loc următoarei rectificări, care din cuvânt în cuvânt sună:

„La 9 Maiu a. c. parochul gr. or. din *Belinț* a adresat protopretorului din *Recașiu* o scrisoare, în care a anunțat, că *Costa Veche* în etate de 17 ani, în decurs de un an deja a doua-oraș are de scop de a se însoți la concubinat cu *Anna Păscu*, o fată desvoltată de 15 ani, și că la 12 Maiu vor s'erbă acest concubinat. A rugat deci pe protopretor, ca spre a oprî ținerea acestei s'erbări s'e citeze la sine pe ambii și s'e convingă despre scopul lor imoral. Protopretorul a și trimis la fața locului patrula gendarmerească din *Chisetu*, dar' primind concubinații veste despre dispozițiunile luate, au amânat s'erbarea publică. La acestea parochul a înștiințat din nou pe protopretorul *Ioanovici*, că s'erbarea se va ținè la 19 Maiu. Dar' nici atunci nu s'a ținut. La 30 Maiu a scris protopretorului *protopopul* *Belințului*, descoperind, că părechia amintită trăieste de mai multe zile în concubinat și că spre scandalisarea tuturor la legarea „ortăciei” au mai dat și tractă mare, ear' după ce provocarea parochului din *Belinț* adresată concubinaților, ca să absteie de la însoțirea aceasta ilegală, a rămas fără rezultat, protopopul a rugat pe protopretor, ca acesta să dispună, ca fata să fie dusă la părinți cu brachiul. Aceasta s'a întâmplat. La 17 Septembrie parochul din *Belinț* a anunțat, că părechia tineră din nou s'a însoțit, și că acestia au declarat, că deja nu au teamă, de-oarece au îmbândit atât pe paroch, cât și pe protopretor. Parochul deci a rugat din nou pe protopretor, ca să citeze pe acesti tineri la *Chisetu*, unde s'e dețină cel puțin două zile, deoare-ce tatăl fetei a declarat, că dacă ficia sa va mai fi odată deținută, atunci nu o va mai lăsa la tiner. Protopretorul la aceasta repețită rugare a și dispus escortarea părechei tinere la *Chisetu*. Neamurile în e s'au opus. Atunci notariul com. a recurs după gendarmi. Gendarmeria a fost comandată la fața locului. Tinera păreche însă sprijinită de rudeniile lor cam 12—15 la număr, s'a opus, amenințând vieța celor doi gendarmi, ear' bunicul lui *Veche*, *Constantin Adam*, a pus mâna pe baioneta unuia dintr' gendarmi, voind a-i smulge pușca din mână. La acest atac faptic, gendarmul a trebuit să deese foc și astfelu a împușcat pe *Constantin Adam*. Județul militar a investigat cauza și a constatat, că numitul gendarm eră îndreptățit, ca față de atacătorii mai numeroși și înarmați să folosiască arma întru apărarea sa proprie.”

Mai nou.

Telegrama tinerimei aliate din Budapesta către Dr. *Milos Krno*.

Din incidentul procesului de presă al diariului sârbesc „*Zastava*” pertractat astăzi în *Szegedin*, tinerimea sârbă-slovacă-română a trimis tinerului apărătoriu slovac *Dr. Krno*, care numai în anul acesta a eșit din cercul tinerimei budapestane, următoarea telegramă, care însă nu a fost primită de oficiul telegrafic:

„Tinerimea universitară budapestană a naționalităților aliate din Ungaria te felicită călduros din incidentul procesului de presă al „*Zastavei*”, ca pe acel bărbat și frate al nostru, care eșind numai eri-alaltă-eri din cercul nostru, pășești astăzi pentru prima-dată în vieța publică ca apărătoriu al libertății naționalităților suprimate.

În numele tinerimei aliate

Bazovsky, Pilits, Chendi.”

Tecstul telegramei e german.

